

ЮБІЛЕЇ

ВИДАТНИЙ ДОСЛІДНИК ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ (ДО 70-РІЧЧЯ ПРОФЕСОРА ПАВЕЛА МАРЕКА)

OUTSTANDING RESEARCHER IN THE HISTORY OF THE CHURCH (TO THE 70TH ANNIVERSARY OF PROFESSOR PAVEL MAREK)

Данилець Юрій Васильович

кандидат історичних наук, доцент; доцент кафедри археології, етнології та культурології
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Iurii Danylets

Candidate of History, Docent; Docent of the Department of the Archaeology, Ethnology and Cultural Studies
SHEE «Uzhhorod National University»

Ім'я професора Павела Марек (Prof. PhDr. PaedDr. Pavel Marek, Ph.D) добре відоме широкому загалу дослідників історії ХХ ст. 17 березня 2019 р. він святкував свій ювілей – 70 років. Дата, безперечно, не є рядовою. Відрадно, що чеський вчений не залишає науку і з великим ентузіазмом продовжує дослідження. Прикладом цього є нещодавній вихід у світ нової 700 сторінкової монографії – «Biskup Gorazd (Pavlík). Životní příběh hledání ideální církve pro 20. století».

Народився П. Марек в 1949 р. в м. Шумперк в Моравії (нині територія Чеської республіки). В 1967 р. закінчив середню школу. В 1968-1972 рр. здобував вищу освіту на педагогічному факультеті Оломоуцького університету імені Яна Палацького (російська мова та історія). Під час навчання молодий студент активно займається науковою роботою. Наслідком пошукової праці стала перша публікація у збірнику студентської наукової конференції. У значній мірі на формування майбутнього дослідника вплинула перша посада – головного редактора журналу «Štafeta» в м. Простейов (1972-1980). У цей час П. Марек активно цікавиться новітньою історією названого міста, вивчає освітні процеси, робітничий рух, театральне життя в Моравії.

У 1980 р. отримав науковий ступінь доктора філософії за дисертацію «Програма забудови Простейова в 1892-1913 рр. і її критика місцевою опозицією». У тому ж році через відмову вступити до Комуністичної партії Чехословаччини був звільнений з редакції, змушений був працювати листоношою, різноробочим на металургійному заводі, деякий час залишався безробітним. В 1982 р. для перевиховання був направлений на роботу в краєзнавчий музей м. Простейова. В обов'язки спеціаліста з новітньої історії входила підготовка музейних виставок, оформлення стендів тощо. Разом з тим, музей містив у своїх фондах цілий ряд неопрацьованих документів, які зацікавили П. Марек. Наслідком плідної праці стала публікація більше 40 наукових та науково-популярних статей у різних виданнях. У 1989 р. отримав ступінь доктора педагогіки (PaedDr) на педагогічному факультеті Оломоуцького університету.

Коли в 1989 р. в Чехословаччині відбулася демократизація, П. Марек захопився політикою. Балотувався від Громадянського форуму до парламенту на виборах 1990 р. В 1990-1991 рр. працював на посаді директора краєзнавчого музею Простейова. Намагався вдихнути нове життя в колектив, змінити підхід до формування завдань установи тощо. Коли не зустрів порозуміння у колег, які не бажали рішучих змін, перейшов на викладацьку роботу на кафедру соціального виховання педагогічного факультету університету в Оломоуці. Був також заступником завідувача кафедри. Таким чином, з вересня 1991 р. життя П. Марек нерозривно пов'язане з університетом. З 1993 р. – викладач кафедри політології та європейських студій філософського факультету. Розробляв нові курси з міжнародних відносин, політології, історії Європи після Другої світової війни, історії дипломатії і т.д.

В 1991-1995 рр. – Павел Марек – докторант на історичному відділенні філософського факультету університету імені Томаша Масарика в Брно. В 1995 р. успішно захистив докторську дисертацію на тему: «Чехословацька торгово-купецька партія середнього класу в політичній системі Чехословаччини в 1918-1938 рр.». З 1998 р. – доцент, з 2002 р. – професор, завідувач кафедрою політології. З 2007 р. – професор кафедри історії філософського факультету Оломоуцького університету. Керував Центром історії християнської політики. З 2007 по 2016 рр. також працював професором філософського факультету Католицького університету в Ружомберку (Словаччина). З 1 вересня 2016 р. – почесний професор філософського факультету університету Оломоуцького університету.

Протягом педагогічної праці активно стажувався в закордонних вузах, бібліотеках (Університет Фрайбурга імені Альбрехта Людвіга, Мюнхенський університет Людвіга-Максиміліана, Баварська державна бібліотека, Колегіум Кароліnum в Мюнхені, Стрітенська духовна семінарія в Москві і т.д).

З початку 1990 рр. починає вивчати церковну тематику. Опублікував ряд досліджень, присвячених новітній церковній історії Чехії і Словаччини. Тематика досліджень пана професора досить широка: історія чеського політичного католицизму і католицького модернізму в кінці ХІХ - поч. ХХ ст., проблеми розколу в Католицькій Церкві в Чехії і Моравії в 1920 рр., утвердження православної церкви тощо. Продуктивність проф.

П. Марека вражає. Він є автором близько 50 монографій та 300 наукових статей у фахових журналах та інших виданнях, близько 200 рецензій та літературних доповідей. Крім того, він опублікував близько 500 науково-популярних статей в регіональній та національній пресі. Був організатором 25 виставкових та постійно діючих експозицій. Як редактор, підготував до друку близько 50 збірників матеріалів, книг та брошур. Був організатором та співорганізатором близько 40 наукових конференцій та колоквиумів.

Назвемо окремі монографії, котрі вийшли в останнє десятиліття:

- Emil Dlouhý-Pokorný. *Život a působení katolického modernisty, politika a žurnalisty*. Brno: CDK, 2007. 370 s.
- *Pravoslavní v Československu v letech 1918-1953. Příspěvek k dějinám Pravoslavné církve v českých zemích, na Slovensku a na Podkarpatské Rusi*. Brno: CDK, 2008. 531 s. (співавтор В. Бурера).
- Arcibiskup Sawatij (1880-1959). *Nástin života a díla zakladatelské postavy pravoslavné církve v Československé republice*. Olomouc: UP, 2009. 249 s. (співавтори Ю. Данилець та В. Бурера).
- Prostějovská „sametová revoluce“. *Příspěvek k počátkům demokratizace české společnosti v letech 1989-1990. Prostějov: Muzeum Prostějovska*, 2009. 303 s. + příl.
- *Setkání. Osobnost v politickém a veřejném životě na přelomu 19. a 20. století*. Olomouc-Rosice: *Gloria pro CDKP*, 2010. 454 s.
- Josef Židek. *Nástin života a díla reformního kněze, zakladatelské postavy pravoslavné církve na Moravě*. Olomouc: UP, 2010. 351 s.
- *Politické programy českého politického katolicismu. 1894-1938*. Praha: *HÚ AV ČR*, 2011. 331 s.
- *Čeští křesťanští sociálové. Příspěvek k problematice programových a organizačních základů českého politického katolicismu v letech 1894–1938*. Olomouc: UP, 2011. 390 s.
- *Nástin dějin pravoslavné církve v 19. a 20. století. Prolegomena k vývoji pravoslaví v českých zemích, na Slovensku a na Podkarpatské Rusi v letech 1860–1992*. Brno: CDK, 2012. 595 s. (співавтор Мартін Люпчо).
- *Politik dobré vůle. Život a dílo msgr. Jana Šrámka*. Praha: *Vyšehrad*, 2013. 464 s. (співавтори М. Трапл та К. Конечний).
- Arcibiskup František Kordač. *Nástin života a díla apologety, pedagoga a politika*. Olomouc: UP, 2013. 224 s. (співавтор М. Шміт).
- *Historie stavby Národního domu v Prostějově*. Rosice: *Gloria*, 2014. 128 s.
- *Der politische Katholizismus in den tschechischen Ländern. Zwischen Konservatismus, Demokratie und Totalitarismus. (1848–1989)*. Nordhausen: *Verlag T. Bautz GmbH*, 2015. 396 S. (співавтори М. Трапл та К. Конечний).
- *Česká reformace 20. století? K zápasu Církve československé (husitské) o vizi moderního českého křesťanství v letech 1920-1924*. Olomouc: UP, 2015. 384 s.
- *Starostové. Vůdcové nebo služebníci? Role starosty v samosprávě na příkladech Olomouce, Prostějova a Zlína na přelomu 19. a 20. století*. Olomouc: UP, 2016. 251 s. (співавтори Т. Коваржікова та І. Пуш).
- *Bratři Bohumil a Isidor Zahradníkoví. Dva kněžské osudy na přelomu 19. a 20. století*. Olomouc: UP, 2017. 128 s.
- *Biskup Gorazd (Pavlík). Životní příběh hledání ideální církve pro 20. Století*. Olomouc: UP, 2019. 700 s.

Професор П. Марека активно співпрацює з Факультетом історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ». Зокрема, з початку 2019 р. він є членом редакційної колегії «Наукового вісника Ужгородського університету. Серія: Історія».

Побажаємо ювіляру подальших творчих успіхів.

